

21. Hörningsholm, Mörkö sn, Hölebo hd.

Litteratur: L. 845; Buræus, Fa 6 Sudromannia nr 8; Fa 5 nr 511, Burman LX lapid. runic. inscr. nr 47, i, Nova Acta Soc. Scient., Ups. V, s. 311.

I Burman, LX lapid. runic. inscr. nr 47 är uppgiften om runstenen följande: »Paroecia Mörkö, Hörningsholm ante scalam, — — — uraithr litu raisa stain — — — Jarunt fathur sin kuthan — — — & Uraithr monumentum patri suo optimo erigendum curarunt.»

Runstenen har alltså legat framför en trappa i Hörningsholm men är nu borta, har förgäves sökts av Boije och omnämnes ej heller av C. U. Ekström, *Beskr. öfver Mörkö sn*, Sthlm 1828. Enligt Burman har inskriften varit: — **urair · litu · raisa · stain ·** — — — **iarunt · fapur · sin · kupan ·** — — —

Översättning: (N. N. och) Vred läto resa stenen (efter) Jarund, sin fader god.

22. Håga, Mörkö sn, Hölebo hd.

Pl. 20.

Litteratur: Aftonbladet ^{15/7} 1901, Södermanlands nyheter ^{21/7} 1901, båda nämna fyndet och meddela oriktig läsning av inskriften.

Runstenen anträffades sommaren 1901 på Håga äng strax söder om torpet Harlöt. I äldre tider har en körväg gått över det ställe, där runstenen låg, enär det då var sankt, där körvägen nu går till Egilsvik. Mittför runstenens fyndplats går nu en gärdesväg tvärs över däliden, som nog fordom varit den egentliga vägen, och där påträffas blott sten, när de dika, säkerligen återstod av den bro, som inskriften nämner. Ägan kallas Hagstu täppa. Runstenen restes i april 1907 på det ställe, där vägen uppåt den dälid, där den förut legat, kommer in på vägen till Egilsvik, 35 steg öster om Mörkö kyrkogårds sydöstra hörn.

Runstenens fem stycken äro hopsatta med cement och järnkrampor på baksidan, som stödes med en järnstång. Framför stenen är en fyrkant av cement med inlagd småsten, varav en del bildar året 1907, då stenen restes.

Ämnet är gråsten, höjden 2 m, bredden vid foten 1,89 m, över korsets kärna 1,59 m, över övre slingknuten 1,23 m, slingans bredd 10—11 cm.

Uti 1—7 **pupiskr** har 2 **u** en obetydlig krökning av bistaven liksom **r** men är dock **u**, i 3 **p** finnes av bistaven blott nedre delen, av 4 **i** finnes blott övre delen av staven åt vänster. I **auk** saknas bistaven i 9 **u**. 21—24 **kara** äro mycket skadade. Av 31—34 **[l]itu** saknas 31 **l**. Mellan 46—49 **orma** och 50—54 **fapur** kan ingenting fattas, faderns namn har alltså varit Orme.

Inskriften är följande:

Vänstra slingan: **·pupiskr : auk : frusti : litu : kara · bro : auk ·** Högra slingan: **[l]itu raisa :
5 10 15 20 25 30 35**
stin at : orma : fapur : sin : kopan
40 45 50 55 60

Namnet **pupiskr** motsvarar fsv. *thýdhisker*, fvn. *pýðiskr*, folknamnet »tysk».

Översättning: Tydisk och Froste läto göra bron och läto resa stenen efter Orme, sin fader god.

23. Skälby, Mörkö sn, Hölebo hd.

Pl. 10: B. 784.

Litteratur: B. 784; L. 844; Fa. 10. 2, s. 83; C. U. Ekström, Beskr. öfver Mörkö sn, Sthm 1828; Boije, Sv. forn.-f. tidskr. V, s. 141.

Buræus i Fa. 10. 2, s. 83 anger ristning finnas: »I enne Häll i Skälby Fägård, för-därvad af eld», B. 784 säger: »Skäleberg», C. U. Ekström talar om »att uti en lodrät slät bergvägg vid hemmanet Skälby finnes spår af en ristning, nu oläslig och med svårighet upptäckes en eller annan spridd runa». Boije fann ej ristningen och förmodar den vara förstörd.

Enligt måtten i B. 784 är avståndet från slingans översta del till korsets nedersta linje c. 1,5 m, ristningens bredd över ormstjärtens knorr c. 1 m.

I B. 784 är inskriften följande:

a - k · i er — n ak — laulu · iaiai - - i ua - in - i op - kupa i i - itak · sio -

5 10 15 20 25 30 35

Uti Fa. 10. 2 s. 83 är inskriften följande:

inki- a · uk- lar na · k- an · tui ulai · at · renta · ai- opi · kupa- t auk- o

5 10 15 20 25 30 35 40

Av dessa osäkra och inbördes skiljaktiga läsningar kan blott en osäker tydning bitvis erhållas:

Fa. 1—5 **inki-a**, vars 2 **n** är B. 1 **a**, torde vara kvinnonamnet **inki**[pur]**a** Ingetora, följt av Fa. 6—7 [**auk**], B. 2 **k**. Namnet därefter är kanske Fa. 8—11 **lar-n**, B. **ier-n**, som ej kan med någon säkerhet tydas, följt av Fa. 12—13, B. 7—8 **ak** »och», varefter på det följande långa tomrummet stått ännu ett namn, vars sista runor Fa. 14—15 **an** utgjort. Därefter väntas 3 pl. pret. »läto», för vilken Fa. har 16—19 **tuiu**, B. 9—13 **laulu**. Av det därpå sannolika »rista» finnas mycket missvisande återstoder i Fa. 20—22 **lai** och B. 14—18 **iaiai** kanske förkortad ristning, varpå i Fa. 23—24 **at**, som saknas i B., prep. *at* »efter», står framför Fa. 25—29 **renta**, som har utseende av aek. sg. svag dekl., antagligen *bōnda* »make». Det följande »och» är väl bevarat i B. 19—21 **iua**, varpå B. 22—23 **in** och Fa. 30—31 **ai** tillhört poss. pron. »sin», som bestämt ett följande »broder», varav återstår Fa. 32—34 **opi** och B. 24—26 **iop**. Den avlidnes namn synes icke hava varit nämnt uti inskriften, ty dess slut tyckes hava varit välgångsönskan för hans själ: Gud hjälpe ande och själ! Ordet »Gud» är tydligt i Fa. 35—37, B. 27—29 **kup**, av »hjelpe» finns blott Fa. 38 **a**, B. 30—32 **ai i**, av »ande» Fa. 39 **t**, B. 33—34 **it**, »och» är i behåll i Fa. 40—42 **auk**, i B. 35—36 **ak**, av »själ» står i Fa. 43 **o** med spår av **s** där framför, i B. 37—39 **sio**.

Om förestående slutsatser äro riktiga, har alltså inskriften haft följande lydelse: Ingetora och N. N. och N. N. läto rista (?) efter sin make och broder. Gud hjälpe ande och själ!

Tormestad, Mörkö sn, Hölebo hd.

Litteratur: Buræus Fa. 6 Sudromannia N:10, Fa. 5 N:o 513; Dybeck, Reseber. 1855; S. Boije, Sv. forn.-f. tidskr. V, 141. Runstenen har förgäves eftersökts av Dybeck och Boije.